

resultat för miljön

stämprogram

Partistämman 2015

Resultat för miljön

Miljö och tillväxt går hand i hand

Centerpartiet har en lång tradition av att driva politik som bygger på principerna om att bruka utan att förbruka, som uppmuntrar kretsloppstänkandet och som förenar ekonomisk, social och ekologisk hållbarhet. Vi tror att världens miljöutmaningar kräver grön tillväxt. Det är genom den ekonomiska tillväxten som vi kan producera mer förnybar energi, som fler klimatsmarta bilar kan rulla på våra vägar och som gifter i vardagen kan fasas ut.

Vår lösning på världens stora klimat- och miljöproblem bygger på att alla länder kan och ska ha hållbar tillväxt, samtidigt som dess skadliga klimat- och miljöpåverkan minskar. En grundpelare i såväl vår miljöpolitik, som ekonomiska politik, är därför den gröna skatteväxlingen. Vi vill sänka skatten på jobb och företagande, samtidigt som vi höjer skatten på miljöskadliga utsläpp och verksamheter.

Vi kommer aldrig att reducera miljöpolitiken till en tävling i vem som kan skapa flest förbud eller inskränkningar i människors livsstil. Vi vill att det ska vara enkelt och billigt att vara miljövän. Därför prioriterar vi resultat för miljön, framför plakatpolitik.

Ett stärkt internationellt klimatarbete

Utsläpp av växthusgaser känner inga gränser. För att hindra den globala medeltemperaturen från att stiga med mer än två grader behöver vi verka på alla politiska nivåer – från kommunal och nationell nivå, till EU och global nivå. Hösten 2015 samlas världens länder i Paris för att förhandla om ett nytt klimatavtal. Det är en komplex process där länders samarbetsvilja och förhandlingsförmåga sätts på prov. Centerpartiet vet att möjligheten för att nå en överenskommelse ligger i förmågan att knyta samman minskad miljöpåverkan med ekonomisk utveckling i alla världens länder och att arbeta med investeringsstrategier i framför allt låg- och medelinkomstländer.

Inför Parismötet vill Centerpartiet att EU ska vara en pådrivande kraft. Vi vill därför att EU ska anta ett mål om 50 procent utsläppsminskning till 2030, varav 10 procent ska genomföras internationellt genom flexibla mekanismer. Den svenska S-MP-regeringen har tyvärr misslyckats med att förhandla fram en sådan ambitiös målsättning inom EU. Det påverkar EU:s möjligheter att vara den pådrivande kraft och föredöme för de stora utsläppsländerna och låg- och medelinkomstländerna som unionen bör vara.

Kortlivade klimatgaser, som metan och sot, påverkar också klimatet mycket negativt, även fast de inte är lika långlivade i atmosfären som koldioxid. I regeringsställning tog Centerpartiet initiativ till Climate and Clean Air Coalition (CCAC), det internationella samarbetet för att minska de kortlivade klimatgaserna. Inom ramen för CCAC kan, med hjälp av tekniköverföring, investeringar och kunskapsutbyte, dessa klimatgaser minskas i låg- och medelinkomstländer och ha stor betydelse för både klimatet globalt, men likväl luften och hälsan lokalt. Vi vill att Sverige ska vara pådrivande för att detta globala samarbete fortsätter att utvecklas.

Andra initiativ för att stärka låg- och medelinkomstländer är genom flexibla mekanismer som möjliggör för kostnadseffektiva investeringar i förnybar energi, tillagningsmöjligheter som leder till mindre utsläpp och liknande. Dessa projekt har varit framgångsrika för att minska utsläppen och drivit på omställningen i utvecklingsländerna.

Även inom EU behöver klimatarbetet stärkas. EU:s handel med utsläppsrätter är ett av de mest effektiva marknadsbaserade verktygen som klimatpolitiken har tillgå, men

det är inte tillräckligt. Syftet är att sätta ett pris på varje ton koldioxid som släpps ut genom att sätta ett tak för utsläppen med krav på att vissa sektorer köper de utsläppsrätter man behöver för att bedriva verksamheten. Idag är det däremot alldeles för billigt att orsaka klimatpåverkande utsläpp vilket beror på att det finns för många utsläppsrätter. Centerpartiet menar att det ska löna sig att investera i att minska sina utsläpp och det ska straffa sig att inte göra det. För att få en tydligare koppling mellan tillgång och efterfrågan bör processen med att minska inslaget av gratis tilldelning påskyndas. Centerpartiet vill att alla utsläppsrätter ska auktioneras från och med att den fjärde handelsperioden inleds 2021.

En marknadsstabilitetsreserv har nyligen införts för att hantera överskottet av utsläppsrätter. Det är ett viktigt steg i rätt riktning. Dock behöver fler utsläppsrätter försvinna permanent, både från marknaden och från reserven. Centerpartiet vill därför annullera överskottet på utsläppsrätter med syftet att öka verksamhetens incitament till att minska sina utsläpp.

Varje år minskas den totala mängden utsläppsrätter genom en procentuell reduktion av antalet. Reduktionen föreslås nu öka till 2,2 procent, vilket är positivt, men Centerpartiet tror att en ännu kraftigare reduktion behövs för att anpassa systemet till EU:s långsiktiga klimatåtaganden. Med färre utsläppsrätter höjs priset, därmed blir det dyrare att släppa ut och utsläppen minskar. Det är en viktig del i den gröna skatteväxlingen.

För att åstadkomma ännu fler kostnadseffektiva utsläppsminskningar bör EU:s handelssystem på sikt länkas samman med system för utsläppshandel i andra delar av världen såsom i USA, Kina och Nya Zeeland. Att knyta ihop olika system med varandra innebär att vi globalt kan åstadkomma en mer effektiv styrning för att minska utsläppen av växthusgaser.

Mer förnybar energi – Sverige som Europas gröna batteri

Till 2050 har Sverige ett mål om att vara klimatneutralt. För att nå ett klimatneutralt samhälle behöver den fossila energin ersättas med förnybar, samtidigt som vi behöver använda vår energi mer effektivt än idag. Under Centerpartiets tid i regeringen ökade den ekonomiska tillväxten, samtidigt som utsläppen av växthusgaser minskade. Användningen av biobränslen ökade och står nu för mer än hälften av Sveriges energianvändning. Vindkraften tiodubblades och fordonen på vägnätet blev allt mer klimatsmarta.

Tack vare Centerpartiets arbete i regeringsställning har Sverige högst andel förnybar energi i EU. Vår målsättning är att Sverige inom en generation ska ha 100 procent förnybar energi. Våra unika förutsättningar för att producera förnybar energi syns inte minst med den växande sol- och vindelen, som tillsammans med vattenkraft och biokraft, utgör basen i ett robust och helt förnybart energisystem. För att göra skillnad i vårt närområde vill Centerpartiet förbättra överföringskapaciteten på el till våra grannländer. Då kan vi skapa exportmöjligheter för teknik, kunskaper och förnybar energi, samtidigt som vi tryggar vår och våra grannländers elförsörjning. Export av förnybar el gör stor klimatnytta när den ersätter fossil produktion i andra länder. Flera andra EU-länder är i stort behov av förnybar energi, både för att uppfylla sina EU-mål och för att bli mindre beroende av rysk olja och gas. Med ökad överföringskapacitet har Sverige och hela Norden därför stor potential att bli Europas gröna batteri.

EU:s arbete för en gemensam energiunion har potential att vara en viktig pusselbit för att åstadkomma en långsiktigt hållbar energiomställning i Europa. Vägen mot ett hållbart energisystem går via förnybar energi, energieffektivitet, ambitiösa mål och reformer för

att skapa en inre marknad för energi i EU. Vi vill utforma enkla system för handel med el i Europa, med den nordiska elbörsen Nordpool som ett gott exempel.

En långsiktig och blocköverskridande energiöverenskommelse

Den svenska utvecklingen med mer förnybar energi och stabila villkor på energimarknaderna har möjliggjorts genom Alliansens energiöverenskommelse från 2009. Den innehåller höga målsättningar för förnybar energi och energieffektiviseringar, liksom starka styrinstrument för en trygg energiförsörjning som förenar förbättrad konkurrenskraft med ekologisk hållbarhet. För kärnkraften innebär energiöverenskommelsen ett ökat ägaransvar för kärnkraftens risker och att inga subventioner får ges. Detta innebär att befintliga kärnkraftsreaktorer får bytas ut, men att de måste bära sina egna kostnader.

Centerpartiet anser att det nu är rätt tillfälle att skapa ännu bredare uppslutning bakom den svenska energipolitiken. Tillsammans med de andra allianspartierna har Centerpartiet valt att föra blocköverskridande samtal om framtidens elförsörjning med regeringspartierna. Vår ambition är att samtalen ska utmynna i en långsiktig och bred blocköverskridande överenskommelse om energin där Alliansens energiöverenskommelse utgör grunden.

Utveckla den förnybara energin och smarta elnät

Vi är ett avlångt land med många goda vindlägen, både till havs och på land. Det är viktigt att kunna transportera elen dit den behövs, vid rätt tillfälle. Det svenska elnätet behöver därför bli smartare och möjliggöra en effektivare och mer flexibel elanvändning. Det krävs också att Svenska Kraftnät och övriga nätägare agerar ansvarsfullt och transparent för att inte mer mark än nödvändigt tas i anspråk. Sverige har också relativt goda förhållanden för solenergi där vårt kyligare klimat gör att solcellerna blir mer effektiva. Sol, vind och biokraft kompletterar varandra och utgör en bas i vårt framtida energisystem. Vi säger bestämt nej till ny skatt på det förnybara, som syftar till att användas för eget bruk. Rätt väg att gå är att underlätta och främja den fortsatta utbyggnaden av solel. Att ta fram en planeringsram för solel och solvärme till 2030, likt den som i dag finns för vindkraft, i storleksordningen 4TWh solvärme och 4TWh solel kan vara ett sätt att ange ambitionsnivå och därmed främja en ökad utbyggnad. För att öka utbyggnaden av havsbaserad vindkraft och göra den mer attraktiv ur ett investeringsperspektiv vill vi slopa anslutningsavgiften till elnätet. För att främja den förnybara elproduktionen vill vi höja ambitionerna i elcertifikatsystemet.

Vi vill öka den småskaliga elproduktionen genom regelförenklingar och starkare incitament. Bland annat bör regler om momsregistrering för mindre producenter, hur man får förflytta elen mellan fastigheter och vilka som ska vara berättigade till avdrag för mikroproduktion av egen el ses över. Fler bör få nyttja avdraget för mikroproducerad el och avdraget bör göras direkt på fakturan precis som ROT/RUT-avdraget. För vattenkraften ska ägande- och förfoganderätten förenas med miljökrav, samtidigt som den förnybara elproduktionen värnas.

Som exempel på miljökrav kan hänsyn tas till återskapande av fiskens vandringsvägar i älvarna genom att omlöpsvägar säkras i samband med uppförandet av nya vattenkraftverk och ombyggnation av befintliga, på så vis bibehålls den biologiska mångfalden och skadan på fiskepopulationen minimeras.

Utöver tillförseln av förnybar energi behövs ett ökat fokus på energieffektiviseringar. Den billigaste kilowattimmen är den som aldrig används. Det tidigare stödet till industrin för effektiviseringar har varit viktig men här behövs nya grepp och marknadsbaserade

styrmedel som ger ökad flexibilitet, minskade effekttoppar, och minskar behovet av reservkapacitet.

En viktig del i framtidens smarta energisystem blir att kunna lagra el för användning vid senare tillfälle. Centerpartiet vill stärka satsningar på forskning, utveckling och innovation för energilagring och smarta elnät.

Klimatsmarta transporter

Transporterna minskar avstånden mellan människor och möjliggör att leva, arbeta, handla och mötas. Med Centerpartiet och alliansregeringen ökade andelen förnybar energi i transportsektorn från tre procent till 18,7 procent. Genom långsiktiga målsättningar och styrmedel som premierar de förnybara alternativen framför de fossila har vi åstadkommit goda resultat och som första land uppnått vårt 2020-mål om 10 procent förnybart i transportsektorn. Centerpartiet vill bygga vidare på detta och se än mer förnybart i transportsektorn med vårt mål att ha en fossiloberoende fordonsflotta till 2030.

Utsläppen från transportsektorn är den största klimatutmaningen i Sverige. Enbart inrikestransporterna står för en tredjedel av våra utsläpp av växthusgaser. Fossila bränslen ger dessutom negativa hälsoeffekter på grund av utsläpp av luftföroreningar. Centerpartiet ska fortsätta vara pådrivande i denna omställning och främja det förnybara och miljövänliga i hela landet. En fossiloberoende fordonsflotta är ett ambitiöst mål som innebär en enorm möjlighet att ta ledningen i den globala omställningen när smarta lösningar skapas av innovatörer med teknikskiften till det förnybara, energi- och resurseffektiva. Svensk miljöteknik är och kan fortsatt vara en exportframgång som bereder väg för miljövänliga transporter världen över.

Många olika förnybara bränslen behöver utvecklas och kommersialiseras och fler transporter elektrifieras. Detta innebär att mer forskning och starkare incitament behövs för fordonsflottan, men även för flyg- och sjötransporter. Vi behöver förstärka möjligheterna att driva företag och bo utanför storstäderna. För det behövs en fossiloberoende fordonsflotta och investeringar i bättre vägar, bättre kollektivtrafik i hela landet, utan att straffbeskatta de som har långa avstånd.

Grönare bränslen

Vi vill i första hand främja förnybara bränslen med hjälp av en beskattning som sker utifrån klimatprestanda. En annan viktig del för att främja förnybara bränslen är att öka inblandningen av förnybara bränslen i bensin och diesel för att befintliga fordon ska kunna minska sin klimatpåverkan. För att nå målet till 2030 vill vi införa en teknikneutral och ambitiös kvotplikt för förnybara drivmedel, som ålägger drivmedelsbolagen att stegvis öka andelen förnybart. Branschen efterfrågar långsiktiga spelregler för de investeringar som krävs. Centerpartiet vill införa en klimatbaserad kvotplikt som är kompatibel med EU:s lagstiftning och som ska gälla för alla förnybara bränslen. Kvotplikten ska baseras på bränslets klimatprestanda och bör årligen öka enligt en trappstegsmodell för att driva på utvecklingen och ge långsiktiga förutsättningar.

För att kvotplikten med framgång ska bidra till omställningen behöver vi höja ambitionsnivån för andelen förnybar energi i transportsektorn. I Sverige har vi redan nått målet med råge. 2014 var andelen, enligt Energimyndighetens beräkningar utifrån EU-regler 18,7 procent, en ökning med tre procentenheter jämfört med 2013. Som ett delmål mot en fossiloberoende fordonsflotta anser vi att Sverige bör höja ambitionerna till 30 procent förnybar energi i transportsektorn till 2020.

Utöver kvotpliktsystemet vill vi fortsätta att satsa på etablerandet av laddstolpar i hela landet. Det behövs mångfald av förnybara bränslen och tekniska lösningar. Vi vill därför slå vakt om den satsning som Centerpartiet drivit. Genom att ge ett investeringsstöd till

utbyggnad av laddstolpar upp till halva kostnaden för laddningsstationen kan ett sammanhängande nät av laddstolpar byggas ut i hela landet. Vi ser även positivt på tekniken med elvägar som en del i att göra fordonsflottan fossiloberoende.

Biogasproduktionen tar effektivt tillvara på olika typer av avfall och omvandlar till energi. Miljönyttan är dubbel eftersom den dels ersätter fossila bränslen och samtidigt hindrar läckage av metan. Genom långsiktiga spelregler och ekonomiska styrmedel vill Centerpartiet skapa förutsättningar för förnybara drivmedel, däribland biogas, att utvecklas som konkurrenskraftiga bränslen.

Centerpartiet vill skyndsamt införa ett självfinansierat bonus-malussystem för att skapa incitament till konsumenter att välja en miljöbil istället för en klimatbelastande bil. Bonus-malussystemet innebär en kraftig rabatt ju bättre miljöprestanda bilen har samtidigt som rabatten finansieras av att lägga en avgift på de bilar som är sämre för miljön.

Som ett ytterligare steg för att synliggöra en bils klimatprestanda för konsumenten vill vi inom EU införa att varje ny bil som säljs ska energideklareras liknande det system som idag finns på vitvaror.

Världens miljövänligaste lastbilar och bussar

Sverige har redan idag två världsledande lastbilstillverkare. Tillgången till konkurrenskraftiga och goda transporter är avgörande för företagande, jobb och välfärd i Sverige. Vi vill möjliggöra för nya fordonstyper såsom långa och tunga lastbilar för att minska vägslitage, bränsleförbrukning och miljöpåverkan. Vi vill också införa en miljöpremie för lastbilar och bussar för att stimulera tunga transporter till att använda förnybara bränslen och el, och på så sätt gynna de miljöbästa och mest energieffektiva lastbilarna och bussarna.

I ett nästa steg bör möjligheterna att stimulera omställning av arbetsmaskiner, inte minst inom skogs- och jordbruket, utvecklas. Sverige kan vara självförsörjande på förnybara bränslen, med det kräver ett aktivt skogs- och jordbruk och användningen av tunga arbetsmaskiner. Även dessa bör dock ställas om, och här krävs riktade insatser.

Transporten av morgondagens varor

Vi behöver likaså finna system för att göra flyg, sjöfart och tåg mer miljövänligt. Flyget knyter ihop orter och länder och möjliggör för företagande och boende i hela landet. Flyget står för en mindre del av Sveriges utsläpp av växthusgaser och flygplanen blir allt mer energieffektiva. Men vi anser att flyget ska bära sina miljökostnader och på så sätt stimuleras till energieffektivisering och framställning av förnybara bränslen. Det pågår förhandlingar för ett internationellt marknadsbaserat system för att minska flygets miljöpåverkan vilket skulle vara det mest effektiva styrmedlet.

Centerpartiet vill skynda på processen för ett gemensamt europeiskt luftrum. Lapptäcket av olika flygzoner leder till onödigt långa flygningar. Med ett gemensamt europeiskt luftrum skulle kapaciteten i luftrummet kunna tiodubblas, flygplanen förbruka 10 procent mindre bränsle och motsvarande lägre utsläpp samtidigt som kostnaderna skulle minska och resenärerna komma fortare fram.

Gemensamma målsättningar inom EU och internationellt

Subventioner till fossila bränslen bör fasas ut så att de bär sina fulla miljökostnader. EU måste också sluta använda det fossila som norm när statsstödsregler beräknas. Normen ska vara klimatneutralitet så att det är möjligt att beskatta fossila bränslen mer än förnybara utan att det anses vara ett brott mot regelverket. Här måste Sverige ta strid

med EU-kommissionen för att skapa hållbara spelregler, så att det blir möjligt att med nationella styrmedel nå de mål som EU enats om.

Vi vill också att det inom EU införs gemensamma hållbarhetskriterier för fossila bränslen, motsvarande de som redan idag finns för förnybara drivmedel. Resultatet av hållbarhetskriterierna, som inkluderar bland annat miljöpåverkan och växthusgasprestanda, bör synliggöras för konsumenten i form av en EU-gemensam märkning. Med en sådan märkning har konsumenten möjlighet att göra rättvis jämförelse mellan förnybara och fossila alternativ. Med hållbarhetskriterierna som grund kan man också införa en ursprungsmärkning av bränslet vid pumpen. Genom att synliggöra ursprunget av drivmedlet kan konsumenter fatta ett medvetet val, såsom vi gör med livsmedel eller kläder idag.

För att möjliggöra långsiktiga investeringar och tydliga spelregler vill vi att EU-länderna antar ett långsiktigt mål för att nå en fossiloberoende fordonsflotta.

Giftfri vardag

Kemiska ämnen behövs i vår vardag och är en förutsättning för det liv vi lever idag, för att läkemedlet eller datorn ska fungera som det ska, för att ge oss en välbehövlig vitamininjektion under vinterhalvåret, för att balkongen ska motstå regn, storm och snö och att möblerna ska hålla längre. Idag finns det mer än 100 000 kemiskt framställda ämnen och på 50 år har kemikalieproduktionen ökat 40 gånger. Men kontrollsystemen och riskbedömningen har inte hunnit med att sortera ut de som kan vara farliga. Forskare har visat att hormonstörande ämnen påverkar fortplantningsförmågan, andra bidrar till cancer, allergier och diabetes typ II. Män kan få sämre spermieproduktion och det finns risk för lägre IQ, missbildade könsorgan och tidigarelagd pubertet hos barn. Dessa exempel utgör det fåtal procent av alla ämnen där tillräcklig information finns om deras miljö- och hälsopåverkan. En annan stor osäkerhetsfaktor är effekten av kombinationen av olika potentiellt skadliga ämnen.

Forskning och grön kemi på frammarsch

Idag har vi mer kunskap och kan identifiera ämnen i lägre halter. Idag skulle vi aldrig godkänna de halter av bly i blodet som barn på 1970-talet hade och som då ansågs vara riskfria. Det finns anledning att agera förebyggande och utifrån försiktighetsprincipen, istället för att invänta potentiella effekter. Vissa kemikalier bör förbjudas, men det finns en lång rad kemikalier som är vanliga och inte giftiga nog att förbjudas men som i större mängder, eller i kombination med varandra, ändå är skadliga för hälsan. Dessa behöver bära sina kostnader och minskas. Ekonomiska incitament såsom särskilda kemikalieskatter och producentansvar, exempelvis för textilier, bör därför användas för att skynda på omställningen till mer hållbara alternativ.

Det finns idag en växande svensk bransch inom grön kemi, där biobaserade kemikalier ersätter fossila ämnen. Branschen tar tillvara en outnyttjad potential i de gröna näringarna och kan innebära stora affärsmöjligheter inom framtidens kemikalieanvändning. Centerpartiet vill se åtgärder för att stärka denna bransch.

Industrin efterfrågar alternativ till ämnen på EU:s kandidatlista över potentiellt skadliga ämnen men saknar ibland förutsättningarna för att bedriva de vetenskapliga studierna. Genom utvecklad samverkan kan svensk forskning och näringsliv stärkas.

Giftfritt i närmiljön

Offentliga lokaler och boendemiljöer är på många orter gamla och står inför renoveringsbehov. Speciellt i miljonprogrammen har farliga byggmaterial såsom asbest använts i stor utsträckning. Så länge barn riskerar att skadas av de miljöer de vistas i så

behövs offentliga insatser. Det är viktigt att prioritera kartläggning och sanering av asbest, radon och andra farliga ämnen och material där barn bor och vistas. En ökad användning av förnybara byggmaterial så som trä är viktigt och bidrar också till ökad kollagring. En giftfri vardag förutsätter ett giftfritt boende.

Barn, unga och foster löper större risk att exponeras för farliga kemikalier än vuxna. Därför är det särskilt prioriterat att skapa en giftfri utveckling för våra kommande generationer och arbeta för att miljön i förskolor, skolor och hem är giftfria. Det har visats att knappt hälften av landets förskolor arbetar för att skapa giftfria miljöer. Kommuner och landsting har en stor möjlighet att skapa en giftfri miljö genom att ställa miljökrav i upphandlingar liksom att skapa handlingsplaner för att fasa ut farliga ämnen ur barns närmiljö.

Idag behöver man nästintill vara expert för att veta vad en produkt innehåller. Om man har tid med att vänta är det idag möjligt att inom 45 dagar få information från butik om en vara innehåller ett potentiellt skadligt ämne som finns på EU:s kandidatlista. Vi vill skapa en databas där konsumenterna direkt kan söka och se vilka kemikalier som finns i de produkter som finns på marknaden. Vi vill därför införa en motsvarighet till läkemedelsindustrins FASS, ett så kallat kemikalie-FASS. Då kan man som konsument göra informerade val, utan att vara kemist, och makten förs närmre dem som berörs.

Sverige behöver bli mer resurseffektivt. Svenska konsumenter köpte i genomsnitt cirka 12,5 kilo nya textilier 2013. Av textilierna som samlades in i Sverige samma år återanvändes sammanlagt 2,4 kilo textil per person. Tillverkning av textilier har stor miljöpåverkan, både på vatten och kemikalieanvändning. Många svenska företag arbetar med att samla in textilier för återvinning och återanvändning och med handlingsplaner för utfasning av olika ämnen. Centerpartiet vill ta tillvara och påskynda denna utveckling genom att införa producentansvar så att mer textilier samlas in och återvinns. Det som förr ansågs värdelöst är idag en resurs. Dagens regelverk är inte utformat för den moderna teknikens möjligheter. För att stärka en cirkulär ekonomi vill vi även skapa incitament och förenkla regler för att tillvarata tidigare avfall från exempelvis gruvor och nedlagda deponier. Där ser vi också att en skatt på sorterat avfall som bränns i Sverige är ett viktigt verktyg för ökad materialåtervinning och minskad miljöpåverkan.

Förstärkning av EU-gemensamma regler

Centerpartiet har varit starkt pådrivande under vår tid i regeringen för utvecklingen av EU:s gemensamma kemikaliepolitik, REACH, som bland annat reglerar förekomsten av skadliga ämnen. Vi ser behov av att förbättra REACH.

För att agera i tidigt skede vill Centerpartiet att det ska bli möjligt att i EU:s regelverk REACH klassificera och kunna förbjuda grupper av ämnen med liknande egenskaper. Upptäcks ett ämne med hormonstörande egenskaper är genvägen att byta ut det ämnet mot ett ämne med nytt namn men liknande egenskaper, såsom fallet med bisfenol A där man har upptäckt hormonstörande egenskaper även hos andra bisfenoler. REACH reglerar ämnen men skadliga kemikalier kan komma in i EU i importerade produkter. Vi vill bygga upp en stark industri i Europa och inte heller exportera miljöproblem till andra länder. Skärpta globala kemikalier regler ger bättre miljö både där produkter tillverkas och används och när de ska tas omhand som avfall. Centerpartiet vill därför stärka det internationella kemikaliearbetet så att fler ämnen regleras och hårdare krav ställs. Detta bör beaktas vid förhandlingar om frihandelsavtal.

Det är bra när ett enskilt medlemsland kan ha skarpare krav än den gemensamma EU-lagstiftningen men lagstiftningen upplevs ofta hindra enskilda länder från att kunna höja ambitionerna. I Sverige har vi nationella miljömål för att säkerställa en giftfri vardag och Centerpartiet anser att ett EU-gemensamt mål för giftfri vardag behövs för att påskynda

arbetet. Samarbetet mellan kemikaliemyndigheterna i olika länder bör stärkas så att kontroller, godkännande och begränsningar kan gå fortare, på den gemensamma marknaden.

Effektiva miljöprövningar ger gröna investeringar och jobb

Svensk industri är ledande inom miljö- och klimatteknik. Företagen har genom forskning, utveckling och investeringar minskat sin egen miljöpåverkan och skapat exportmöjligheter för grön teknik. Verksamheter som påverkar miljön negativt ska prövas noga och hårda krav ställas för att skydda miljön. Samtidigt måste tillståndprocesserna utformas så att de inte i onödan hindrar eller försenar investeringar som moderniserar verksamheter, skapar jobb och tillväxt och i slutändan ofta minskar den samlade miljöpåverkan. I regeringen inledde Centerpartiet reformer för att förbättra reglerna för prövningen av miljöfarliga verksamheter. Men arbetet måste fortsätta.

Fokus måste ligga på att den omfattande processen kring miljökonsekvensbeskrivningar i första hand ska gälla där dessa krav verkligen behövs för att säkerställa miljöskyddsintresset. De krav på underlag och prövning som ställs ska bara göra det i den omfattning som det är motiverat av miljöskäl. Naturvårdsverket har lämnat förslag på hur man med bibehållet miljöskydd, genom ändringar i klassificeringen av olika typer av verksamheter, kan förenkla för både myndigheter och verksamheter. Det är ett första steg, men mer behöver göras.

Myndigheternas prövningar och krav på underlag ska vara enkla, förutsägbara och effektiva. Krav ska ställas på att myndigheter deltar tidigt i samrådsprocesser. Mål för hur lång tid handläggning och olika typer av prövning får ta bör sättas. Inom ramen för en rättssäker process där alla berörda kan komma till tals, bör möjligheterna för återkommande överklaganden och sena krav på kompletteringar ses över.

Marin nedskräpning i hav och vatten

Att berg av plastskräp flyter omkring i våra hav är ett känt problem. Av den totala mängden nedskräpande föremål i haven så utgörs cirka 60–90 procent av plast. Fåglar, fiskar och marina däggdjur riskerar att äta eller trassla in sig i plasten så att de svälter ihjäl eller kvävs. Enbart på den svenska västkusten beräknas årligen flera tusentals kubikmeter skräp flyta i land.

Mikroplaster tillsätts också i hygienartiklar som tandkräm eller duschgel och förs från våra avlopp till reningsverken och i viss utsträckning ut i vattendragen där de äts av plankton. Flera företag har redan framgångsrikt fasat ut mikroplaster från sina hygienartiklar och Centerpartiet vill se att krav ställs så att alla företag inom EU fasar ut mikroplaster till år 2020.

Enligt principen om att förorenaren betalar vill Centerpartiet införa en miljöavgift på alla plastkassar med undantag för de som är biologiskt nedbrytbara eller gjorda av förnybart material. Nedskräpning av gator, parker och natur är likaså ett problem. Nedskräpning i våra vägdiken ger dessutom stort djurlidande då exempelvis aluminiumburkar ofta hamnar i närliggande åkermark och så småningom på djurens foderbord. Dagens nerskräpningsförbud har haft viss effekt men fler åtgärder behövs. Tobaksprodukter såsom fimpar och snus står för 60 procent av den totala nedskräpningen men omfattas inte av dagens böter på nedskräpning. Nedskräpningen gör det mindre trivsamt att vistas i dessa områden, sprider gifter, men innebär också höga kostnader för kommuner. Centerpartiet vill därför skärpa lagstiftningen om nedskräpning så att även tobaksprodukter omfattas av nedskräpningsböterna.

Hållbar matproduktion

Det är viktigt att kunna känna sig trygg i att maten man äter är producerad på ett hållbart sätt ur ett socialt, miljömässigt och ekonomiskt perspektiv. Svensk livsmedelsproduktion håller en hög kvalitet och våra krav på miljöhänsyn och djurskydd är bland de högsta i EU. Ibland kan kraven leda till försämrade konkurrenskraft för svenska livsmedelsproducenter. Som ett led i att stärka konkurrenskraften för landets bönder förespråkar Centerpartiet exempelvis en mer övergripande ursprungsmärkning av mat, som underlättar för konsumenten att göra ett medvetet matval i butiken. Mer att läsa om våra förslag för att stärka svenskt jordbruk och livsmedelsproduktion går att läsa i stämmoprogrammet "Utveckla hela landet".

Antibiotikaresistens

Effektiva läkemedel är en förutsättning för den levnadsstandard och sjukvård vi har idag. Samtidigt är det viktigt att antibiotikan fortsatt är verkningsfull och att resistens inte utvecklas i onödan. Det är också viktigt att minimera bieffekterna av läkemedel på både människor, djur och miljö.

Resistensutveckling mot antibiotika bedöms vara ett av de största globala hoten mot vår hälsa. Många år av hög användning av antibiotika i såväl sjukvården som i djuruppfödning har lett till en situation där antibiotikan är på väg att förlora sin effekt. Bara i Europa uppgår antalet dödsfall till följd av antibiotikaresistens till 25 000 per år och kostnaderna som resistensen medför uppgår till cirka 13 miljarder kronor årligen enligt EU:s smittskyddsinstitut ECDC. Om vi inte lyckas vända utvecklingen riskerar vi att stå inför en medicinsk katastrof. Mycket utav problematiken ligger dessutom utanför våra gränser. Det grundläggande problemet är att alltför mycket antibiotika förskrivs, framför allt inom djurhållningen. Idag använder både Cypern och Italien nästan 30 gånger mer antibiotika i sin djuruppfödning än Sverige. Centerpartiet verkar för att förebyggande användning av antibiotika inom djurproduktion ska förbjudas och att gruppbehandling vid konstaterat sjukdomsfall begränsas. Centerpartiet kräver att detta beaktas vid förhandling om frihandelsavtal. Vi behöver skärpa reglerna och uppföljningen i EU och sätta ett tak för antibiotikaanvändning på samma nivå som användningen i Sverige idag. Sverige har lägst antibiotikaförskrivning i Norden och näst lägst i Europa. I dag finns en gemensam strategi i unionen, men det är bara Sverige som lever upp till den. Dessutom är antibiotikaförskrivning en stor del av veterinärers lönegrundande inkomst i vissa EU-länder och detta vill Centerpartiet stoppa. Världshälsoorganisationen, WHO, har tagit fram en global aktionsplan för att hantera antibiotikafrågan, vilket är i linje med Centerpartiets vallöfte om att tillsätta en global kriskommission för antibiotika. Vi vill dessutom främja drivkrafter som gör det lönsamt att forska fram ny antibiotika, ge tullen befogenheter att beslagta antibiotika, höja kraven på minskad förskrivning av antibiotika i sjukvården, ta fram åtgärder för att stoppa spridningen av multiresistenta bakterier inom sjukvården och öka kunskapen om antibiotikaresistens.

Annan läkemedelsanvändning kan dessutom bli miljömässigt bättre. Sedan 2006 gäller att alla nya läkemedel ska miljödeklarerar och att företaget under utvecklingstiden ska dokumentera effekter på miljön. Självklart ska patientsäkerhet och möjligheten att rädda liv alltid gå i första hand när det gäller utveckling och användning av läkemedel. En miljöprövning ska inte ligga till grund för ett avslag på en ansökan om godkännande, men Centerpartiet vill förbättra miljöhänsynen vid bedömningen av ett nytt läkemedel och inkludera även tillverknings- och distributionsfasen. I dagsläget finns det ingen uppföljning på gamla läkemedel som fått godkännande. Ny forskning och kunskap bör kunna leda till omprövningar, speciellt av läkemedel som enkelt skulle kunna bytas ut. Centerpartiet anser därför att läkemedel ska kunna omprövas med hänsyn till nya forskningsrön avseende effekter på miljön. Centerpartiet vill också att miljödeklarationen ska ligga till grund för en synlig miljömärkning på läkemedel så att konsumenten kan

göra ett aktivt val på apoteket eller i affären. Ökad medvetenhet om miljöeffekterna kan också bidra till att fler lämnar tillbaka gamla läkemedel, istället för att slänga dem eller spola ner dem i toaletten. För att minska skadorna från de läkemedel som ändå når avloppssystemet ska ny vattenreningsteknik användas för att minimera utsläppen.

Centerpartiet vill:

1. Förstärka den gröna skatteväxlingen så att skatten sänks på jobb och företag, samtidigt som den höjs på miljöskadliga utsläpp och verksamheter. För att lösa världens miljö- och klimatutmaningar krävs grön tillväxt.
2. Att EU ska vara pådrivande för ett globalt klimatavtal, höja EU:s klimatmål och skärpa EU:s handelssystem med utsläppsrätter för att skapa riktiga drivkrafter för att nå det internationellt gemensamma två-graders målet.
3. Se en långsiktig och bred blocköverskridande överenskommelse om energipolitiken med Alliansens energiöverenskommelse som grund. Kärnkraften ska bära sina egna kostnader och därmed kunna utfasas.
4. Att Sverige ställer om till ett 100 procent förnybart energisystem inom en generation. För att lyckas med detta vill vi bland annat höja ambitionerna i elcertifikatsystemet, förbättra möjligheterna att producera egen förnybar el bland annat genom direktavdrag på fakturan, undanta mellanstora anläggningar som producerar förnybar el för eget bruk från beskattning och slopa anslutningsavgiften för havsbaserad vindkraft.
5. Att Sverige blir Europas gröna batteri med smarta elnät, stärkta satsningar på forskning och innovation och fler förbindelser för elöverföring inom och utanför landets gränser. Centerpartiet vill vara drivande i att skapa en energiunion i EU med Nordpool som modell.
6. Driva på omställningen till klimatsmarta fordon med grönare bränslen genom att införa en ambitiös klimatbaserad kvotplikt för drivmedel, ett självfinansierande bonus-malus-system, ett investeringsstöd för laddstolpar och synliggöra bränslets klimatprestanda med EU-gemensamma hållbarhetskriterier också för fossila bränslen, samt ursprungsmärka bränslet vid pumpen och införa energideklaration på personbilar vid nybilsförsäljning.
7. Se positivt på tekniken med elvägar som en del i att göra fordonsflottan fossiloberoende.
8. Främja världens miljövänligaste lastbilar, bussar och arbetsmaskiner genom att bland annat införa en miljöpremie för tunga fordon.
9. Minska flygets miljöpåverkan genom att skapa ett gemensamt europeiskt luftrum och främja forskning och utveckling av biodrivmedel till flygindustrin.
10. Att tillförseln av klimatutsläpp i atmosfären bättre ska avspeglas i beskattningen av bränslen. Vi vill därför se över utformning och tillämpning av EU:s konkurrenslagstiftning så att förnybara bränslen kan beskattas betydligt lägre än fossila bränslen.
11. Stärka arbetet för en giftfri vardag i EU och internationellt genom att införa ett miljömål i EU för giftfri vardag, klassificera ämnen i grupp inom REACH och möjliggöra förbud av grupper med liknande egenskaper liksom att internationellt ställa hårdare krav på produkter så att de inte innehåller giftiga

ämnen. Vi vill dessutom införa ett kemikalie-FASS.

12. Att producentansvar, exempelvis för textilier, ekonomiska incitament och kemikalieskatter införs för att påskynda arbetet med att skapa en giftfri vardag.
13. Att hårda krav ställs på verksamheter som kan påverka miljön negativt, att tillståndsprocesserna utformas så att de inte i onödan hindrar eller försenar investeringar och att myndigheternas prövningar och krav på underlag ska vara enkla, förutsägbara och effektiva.
14. Att miljöavgift på fossilt tillverkade plastpåsar införs och att det på sikt görs en översyn för utfasning av fler fossilt tillverkade plaster till förmån för förnyelsebar plast och att mikroplaster från hygienartiklar fasas ut med omedelbar start, samt att lagen om nedskräpning skärps till att också omfatta tobaksprodukter.
15. Att läkemedel ska miljömärkas och miljökrav inklusive miljökrav vid tillverkning och distribution ska ställas i läkemedelsförmånen liksom att miljöbedömning inklusive miljöbedömning av tillverkning och distribution ska vägas in efter patientsäkerhet vid godkännande av humanläkemedel. Ny vattenreningsteknik ska användas för att minska utsläppen av läkemedelsrester till sjöar och hav.
16. Att den internationella överanvändningen av antibiotika minskas omedelbart genom att provision på antibiotikaförsäljning för veterinärer i EU förbjuds, att förebyggande användning av antibiotika inom djurproduktionen förbjuds, att gruppbehandling vid konstaterat sjukdomsfall begränsas, att det görs mer lönsamt att forska fram ny antibiotika, att tullen ges befogenheter att beslagta antibiotika, att kraven på minskad förskrivning av antibiotika i sjukvården höjs, att åtgärder för att stoppa spridningen av multiresistenta bakterier inom sjukvården tas fram och att kunskapen om antibiotikaresistens höjs.
17. Att arbeta för en planeringsram till år 2030 om 4 TWh solvärme och 4 TWh solex, på samma sätt som för vindkraft.
18. Att det införs en ny form av beskattning på allt det osorterade avfall som bränns i Sverige, som utformas så att den ökar materialåtervinningen och minskar miljöpåverkan från miljöfarliga ämnen och utsläppen av koldioxid.
19. Värna vattenkraftens betydelse som Europas gröna batteri genom att minimera negativa ekonomiska konsekvenser och minskad elproduktion till följd av vattendirektivet.
20. Att det skapas långsiktiga spelregler och ekonomiska styrmedel som ger biogasen möjlighet att utvecklas som ett konkurrenskraftigt fordonsbränsle.
21. Se en hållbar matproduktion där småföretagare ges möjlighet att konkurrera på lika villkor genom att ursprungsmärka all mat så att konsumenten kan välja den mest klimatsmarta.
22. Verka för en ökad användning av det förnyelsebara och kollagrande materialet trä, även när vi bygger hyreshus och stora lokaler.
23. Att återskapa fiskens vandringsvägar i våra stora älvar genom att skapa omlöpsvägar förbi våra vattenkraftverk